

Test charakteru dla szczeniąt o różnych typach użytkowości

Kazimierz Ściesiński, Agnieszka Kopacz

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego, Katedra Szczegółowej Hodowli Zwierząt,
Zakład Hodowli Zwierząt Futerkowych i Drobego Inwentarza,
ul. Ciszewskiego 8, 02-786 Warszawa

Celem pracy było opracowanie własnego praktycznego testu charakteru dla szczeniąt o różnych typach użytkowości, przystosowanego do warunków utrzymania szczeniąt w Polsce. Z grupy psów obronnych obserwacje przeprowadzono na szczeniętach rasy owczarek niemiecki (I grupa FCI – psy pasterskie i owczarskie) i doberman (II grupa FCI – pinczery, sznauclery i molosowate); z grupy psów myśliwskich (VIII grupa FCI – płochacze) – na angielskich i amerykańskich cocker spanielach; z grupy chartów (X grupa FCI) – na szczeniętach charta afgańskiego i whippetta. Obserwowano szczenięcia w wieku 6-7 tygodni. Próba oceny charakteru przeprowadzona była w kojcach lub w pomieszczeniach, w których przebywały szczenięcia. Średni czas obserwacji reakcji na bodziec akustyczny, wzrokowy i dotykowy wynosił od 3 do 5 minut. Ocena zachowania była przeprowadzona punktowo. Według sumy uzyskanych punktów dzielono szczenięcia z jednego miotu na trzy grupy (I-III). Proponowany test oceniający charakter szczeniąt powinien być wykonywany u różnych ras użytkowych, w celu prowadzenia selekcji na cechy charakteru. Test ten pozwala na natychmiastową selekcję szczeniąt pod względem charakteru, ocenia jakościowe cechy charakteru szczenięcia. Może być wykonany przez hodowcę i nabywającego.

SŁOWA KLUCZOWE: psy / szczenięcia / charakter / użytkowość

Zachowanie psowatych i psa domowego zostało dość dobrze poznane. Jednak w polskim piśmiennictwie jedynie nieliczne prace są poświęcone praktycznym testom oceny charakteru szczeniąt. Człowiek nabywający szczenię nie myśli o jego cechach eksterierowych, lecz chciałby mieć psa o dobrym charakterze, przyszłego niezastąpionego towarzysza i przyjaciela. Nie potrafi jednak takiego wybrać. Do niedawna w Polsce największą uwagę zwracano na wygląd zewnętrzny psa, a nie na cechy charakteru i nie prowadzono na tę cechę selekcji. Pies w naszym społeczeństwie nigdy nie przedstawiał wartości hodowlanej podobnej do tej, jaką reprezentują zwierzęta gospodarskie,

dlatego też mało jest publikacji o jego psychice i charakterze. Do tej pory nie opublikowano oryginalnych testów charakteru dla szczeniąt różnych ras użytkowych.

Celem pracy było opracowanie własnego praktycznego testu charakteru dla szczeniąt o różnych typach użytkowości, przystosowanego do warunków utrzymania szczeniąt w Polsce.

Materiał i metody

Na podstawie testu przeprowadzono ocenę charakteru szczeniąt należących do różnych typów użytkowych: z grupy I FCI (psy owczarskie i pasterskie) – u owczarków niemieckich, z grupy II FCI (pinczery) – u dobermanów, z grupy VIII FCI (płochacze) – u angielskich i amerykańskich cocker spanieli, z grupy X FCI (psy do szczwania) – u chartów afgańskich i whippetów.

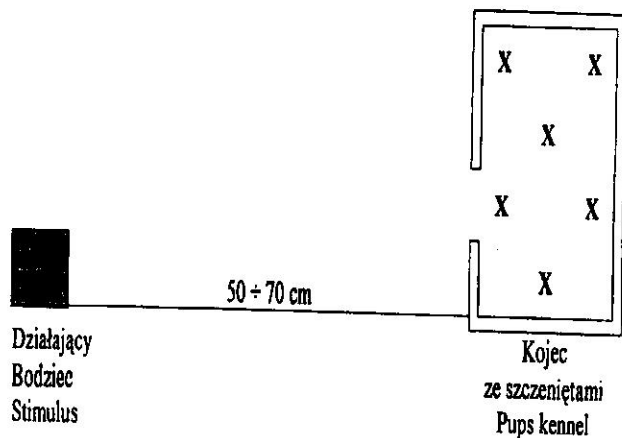
Szczenięta pochodziły z różnych miotów, a obserwacje przeprowadzono w wieku około 6-7 tygodni. Próba oceny charakteru prowadzona była w kojcach lub w pomieszczeniach, w których przebywały szczenięta. Średni czas obserwacji reakcji na stosowane bodźce wynosił 3-5 minut. W tabeli 1 przedstawiono opis stosowanych bodźców, natomiast na rysunku – sposób przeprowadzenia badań charakteru szczeniąt. Odległość pomiędzy działającym bodźcem a obserwowanymi szczeniętami wynosiła 50-70 cm.

Tabela 1 – Table 1
Opis stosowanych bodźców
Description of the employed stimuli

Rodzaj bodźca Stimulus	Sposób działania Action	Rekwizyt Object	Czas działania Performance
Wzrokowy Visual	Zmienna sygnalizacja świetlna Various light impulses	Latarka Flashlight	3-5 minut
Akustyczny Acoustic	Sygnalizacja dźwiękowa o różnej częstotliwości Various frequency sounds	Piszczalka Whistle	3-5 minut
Dotykowy Tactual	Ugniatanie w okolicy karku (kłębu), podnoszenie do góry chwytem pod łapki Back squeezing, light lifting at front	–	3-5 minut

Szczenięta, w zależności od ich zachowań, podzielono na trzy grupy:

- wykazujące zaciekawienie obiektem testującym, np. przesuwały się do przodu w kierunku bodźca;
- obojętne – nie były zainteresowane obiektem testującym, pozostawały w swoim dotychczasowym miejscu;
- wykazujące bojaźliwość – uciekały w różnych kierunkach, oddalając się od obiektu testującego.

Rys. Sposób przeprowadzenia badań charakteru
Fig. Scheme of character tests

Działanie bodźców

Bodźce optyczne – przy próbie testującej reakcje szczeniąt na bodźce optyczne należy wyeliminować obecność ludzi przeprowadzających obserwacje, aby człowiek nie był dodatkowym elementem testu. Należy unikać gwałtownych ruchów, aby nie powodować reakcji agresywnej. Przed przeprowadzeniem prób charakteru niezbędny jest wywiad z hodowcą na temat warunków utrzymania szczeniąt oraz ich traktowania. Według Seiferle [4], z zachowania szczeniąt można wyciągnąć następujące wnioski o ich charakterze: pewność, nieustrasżoność, pożądana ostrość, temperament, lękliwość, płochliwość, twardość. Celem jest stwierdzenie, jak szczenię reaguje na nieoczekiwane występujące wrażenia optyczne. Obserwowane właściwości niepożądane to: wysoki stopień nieufności, lękliwość, próba ucieczki; natomiast właściwości pożyteczne, to pewne siebie zachowanie szczenięcia wobec bodźca. Szczenięta pewne siebie wykazują silne zainteresowanie i z ciekawością zbliżają się do nieznanego im bodźca optycznego (migająca latarka).

Bodźce akustyczne – ocenia się sposób reagowania szczeniąt na dźwięki o różnej intensywności. Jako bodźca akustycznego używa się zabawek piszczących, wydających dźwięki o różnej tonacji. Oceniając, jak podaje Seiferle [4], można wyciągnąć wnioski jak przy bodźcach optycznych. Przy stosowaniu bodźca akustycznego ocenia się właściwości pożyteczne, którymi są m.in. pewność siebie i odwaga, a niepożądane to lękliwość i płochliwość, bojaźliwość.

Bodźce dotykowe – celem przeprowadzanej próby jest ocena sposobu reagowania szczenięcia na niespodziewany dotyk. Ocenia się jak w wyżej podanych bodźcach [4]. Cechy pożyteczne to twardość, pewność i odwaga szczenięcia, a cechy niepożądane to lękliwość, próba ucieczki, pieszczenie, gryzienie oraz nieufność. Bodziec dotykowy to uciskanie szczenięcia w okolicy kłębu oraz podnoszenie pod kończynami przednimi.

Ocena reakcji na bodźce akustyczne i optyczne

• Ciekawość:

– 3 punkty – szczenię od pierwszego momentu zastosowania bodźca przejawia zainteresowanie bodźcem, podbiega do niego, obwąchuje go, okrąża, próbuje gryźć;

– 2 punkty – szczenię od razu podchodzi w stronę bodźca, ale dopiero po kilku sekundach zaczyna go obwąchiwać;

– 1 punkt – szczenię podchodzi do bodźca po kilku sekundach.

• Bojaźliwość:

– 3 punkty – szczenię pod wpływem bodźca piszczy, siada, kładzie się, próbuje się chować;

– 2 punkty – szczenię po kilku sekundach zaczyna piszczeć, próbuje się chować;

– 1 punkt – szczenię przez kilka sekund siedzi w miejscu, po czym usiłuje się schować.

• Neutralność:

– 3 punkty – szczenię przez trzy minuty stoi spokojnie, jeśli się bawi nie przerywa swoich czynności;

– 2 punkty – szczenię stoi spokojnie, przestaje się interesować dotychczas wykonywaną czynnością;

– 1 punkt – przez pierwsze dwie minuty szczenię stoi spokojnie, po czym odchodzi.

Ocena reakcji na bodźce dotykowe

• Ciekawość:

– 3 punkty – w czasie uciskania kłębu szczenię silnie obraca głowę, chwytając zębami za palce, chce się bawić;

– 2 punkty – w czasie uciskania karku szczenię obraca głowę, ewentualnie od czasu do czasu łapie zębami za rękę;

– 1 punkt – szczenię w czasie uciskania karku kręci głową, ale stoi spokojnie.

• Bojaźliwość:

– 3 punkty – pod wpływem bodźca szczenię ucieka w głąb kojca, próbuje się schować za inne szczenięta;

– 2 punkty – szczenię ucieka po kilku sekundach od momentu zadziałania bodźca;

– 1 punkt – szczenię ucieka przed bodźcem, ale po kilku sekundach wraca.

• Neutralność:

– 3 punkty – szczenię w ogóle nie reaguje na bodźce, całkowity brak zainteresowania wykazywaną próbą;

– 2 punkty – szczenię przez pewien czas nie zwraca uwagi na bodziec, po czym z zainteresowaniem zwraca głowę w kierunku bodźca;

– 1 punkt – szczenię przez pewien czas nie zwraca uwagi na bodziec, po czym odwraca głowę i próbuje łapać za rękę.

Według sumy uzyskanych punktów można rozdzielić szczenięta z jednego miotu na trzy grupy:

- grupa I – szczenięta wykazują pożądane cechy charakteru dla danego typu użytkownika; brak wyraźnych cech niepożądanych (wyniki: ciekawość – minimum 5 pkt., neutralność – maksimum 3 pkt., bojaźliwość – 0 pkt.);
- grupa II – szczenięta nie wykazują w pełni cech pożądanych; postawa bardziej niezdecydowana (wyniki: neutralność – minimum 4 pkt., bojaźliwość – 0 pkt.);
- grupa III – szczenięta wykazują niepożądane cechy charakteru (wyniki: bojaźliwość – minimum 1 pkt.).

Wyniki i dyskusja

Obserwacje reakcji szczeniąt na bodźce akustyczne, wzrokowe i dotykowe zostały przeprowadzone na 12 szczeniętach owczarków niemieckich, 6 szczeniętach dobermanów, 14 szczeniętach angielskich i amerykańskich cocker spanieli i 14 szczeniętach chartów (tab. 2).

Tabela 2 – Table 2

Wykaz szczeniąt, u których prowadzono obserwacje zachowania się
List of the observed pups

Grupa FCI FCI group	Rasa psów Breed	Liczba – Number		Ilość szczeniąt w różnych typach użytkowych Number of pups of various utility types
		miotów litters	szczeniąt pups	
I	owczarek niemiecki Alsatian sheepdog	2	6 + 6	12
II	doberman Dobermann	1	6	6
VIII	angielski cocker spaniel English cocker spaniel	1	6	14
	amerykański cocker spaniel American cocker spaniel	2	6 + 2	
X	Whippet	1	5	14
	chart afgański Afghan dog	1	9	
	Razem – Total	8	46	46

W tabeli 3 podano wyniki testu charakteru szczeniąt rasy whippet. Szczenięta (5 sztuk: 2 psy – Atos i Astor o umaszczeniu beżowym, pies Aramis o umaszczeniu przegowanym, suka bez nazwy o umaszczeniu beżowo-przegowanym i suka bez nazwy o umaszczeniu beżowym) były utrzymywane w hodowli domowej w specjalnym kojcu, w bardzo dobrych warunkach zoohigienicznych.

Dwa szczenięta z miotu whippetów na podstawie reakcji na bodźce zostały zakwalifikowane do grupy I. Przy żadnym z bodźców testowane szczenięta nie wykazały bojaźliwości. Na bodźce akustyczny i optyczny wykazały duże zainteresowanie, starając się bodziec optyczny gryźć lub bawić się nim. Na bodziec dotykowy nie zareagowało jedno ze szczeniąt, które zostało zakwalifikowane do grupy II; wykazało ono postawę niezdecydowaną, ale nie wykazało strachu, a podczas działania bodźca akustycznego i dotykowego zachowało się w sposób obojętny. Dwoje ze szczeniąt, które zostały zakwalifikowane do grupy III, wykazało niepożądane cechy charakteru. Tak na bodziec akustyczny, jak i optyczny reagowały ucieczką. Zachowały się w sposób lękliwy. Szczenięta te być może w przyszłości będą trudne do socjalizacji (tab. 3).

Tabela 3 – Table 3

Wyniki szczeniąt rasy whippet poddanych testowi charakteru
Results of Whippet pups character trial

Nazwa szczenięcia Pup name	Stosowany bodziec Stimulus	Reakcje na bodźce (pkt.) Reaction (points)			Zakwalifikowanie do grupy Group classification
		ciekawość curiosity	bojaźliwość timidity	neutralność impartiality	
Atos	optyczny visual	3	0	0	I
	akustyczny acoustic	2	0	0	
	dotykowy tactual	0	0	2	
Astor	optyczny visual	3	0	0	II
	akustyczny acoustic	0	0	2	
	dotykowy tactual	0	0	3	
Aramis	optyczny visual	0	3	0	III
	akustyczny acoustic	0	3	0	
	dotykowy tactual	0	0	2	
suka beżowo pręgowana Beige striped bitch	optyczny visual	0	3	0	III
	akustyczny acoustic	0	3	0	
	dotykowy tactual	0	0	2	
Suka beżowa Beige bitch	optyczny visual	3	0	0	I
	akustyczny acoustic	3	0	0	
	dotykowy tactual	0	0	2	

II miot – chart afgański, liczył 9 szczeniąt, w tym 6 psów i 3 sukien (psy: Endo i Ecco o umaszczeniu złotym z czarną maską; Elwiro, Estero, Ercole, Emano – czarne podpalane oraz dwie sukien Erba, Ebenne – czarne podpalane i suka Eppure – o umaszczeniu

beżowo pręgowanym). Szczenięta chowane były w domu, w pokoju o powierzchni około 7 m², o dostatecznych warunkach zoohigienicznych.

Z miotu chartów afgańskich cztery szczenięta zostały zakwalifikowane do grupy I, na podstawie reakcji na bodźce optyczne, akustyczne i dotykowe. Reakcja ich polegała na ciekawości, a manifestowała się podchodzeniem do obiektu testowanego i jego gryzieniu. Szczenięta te posiadały duży temperament i pewność siebie. Jedno ze szczeniąt, które zaliczone zostało do grupy II, zareagowało obojętnie tak na bodziec optyczny, jak i dotykowy. Na bodziec akustyczny wykazało reakcję pozytywną. Na zastosowane trzy bodźce nie wykazało reakcji lękliwych, polegających na ucieczce. Do grupy III zakwalifikowano cztery szczenięta, u których stwierdzono reakcje niepożądane, które polegały na wystąpieniu strachu i paniki, manifestujących się nagłą ucieczką. Szczenięta te były lękliwe, płochliwe i nie wykazywały chęci socjalizacji z człowiekiem (tab. 4).

Tabela 4 – Table 4

Wyniki testu charakteru przeprowadzonego na szczeniętach charta afgańskiego
Results of Afghan dog pups character trial

Nazwa szczenięcia Pup name	Stosowany bodziec Stimulus	Reakcje na bodźce (pkt.) Reaction (points)			Zakwalifikowanie do grupy Group classification
		ciekawość curiosity	bojaźliwość timidity	neutralność impartiality	
1	2	3	4	5	6
Endo	optyczny visual	0	0	3	III
	akustyczny acoustic	3	0	0	
	dotykowy tactual	0	2	0	
Ecco	optyczny visual	2	0	0	III
	akustyczny acoustic	0	3	0	
	dotykowy tactual	2	0	0	
Esterio	optyczny visual	0	0	3	II
	akustyczny acoustic	3	0	0	
	dotykowy tactual	0	0	2	
Ercole	optyczny visual	0	3	0	III
	akustyczny acoustic	3	0	0	
	dotykowy tactual	0	0	3	
Emano	optyczny visual	2	0	0	I
	akustyczny acoustic	3	0	0	
	dotykowy tactual	0	0	3	

1	2	3	4	5	6
Erba	optyczny	2	0	0	III
	visual				
	akustyczny	0	3	0	
Ebenne	akustyczny	0	0	3	I
	acoustic	3	0	0	
	dotykowy	3	0	0	
Elwiro	tactual				I
	optyczny	3	0	0	
	visual	3	0	0	
Eppure	akustyczny	0	0	2	I
	acoustic	3	0	0	
	dotykowy	2	0	0	
	tactual				

III miot, poddany obserwacji zachowania się, składał się z 6 owczarków niemieckich (1 pies wilczasty – Burzan; 3 suki wilczaste – Bina, Beta, Bona; 2 suki czarne – Bryza i Bela).

Na podstawie wyników testu (tab. 5) przeprowadzonego u szczeniąt owczarków niemieckich stwierdzono, że tylko jedno szczenię wykazało cechy pożądane dla psa obronnego i zostało zakwalifikowane do grupy I. Na dwa zaproponowane bodźce (optyczny i akustyczny) zareagowało pozytywnie, natomiast na bodziec dotykowy zareagowało neutralnie, tzn. obojętnie. Do grupy III zostały zakwalifikowane cztery szczenięta. Na poszczególne bodźce zareagowały cechami bojaźliwości lub nawet krańcowo – strachu połączonego z ucieczką. W przyszłości te szczenięta będą trudne do socjalizacji.

IV miot testowany był miotem owczarków niemieckich. Szczenięta były utrzymywane w tzw. kennelu (kojcu), na podwórzu. Warunki zoohigieniczne były dobre. Badania przeprowadzono na 6 szczeniętach (3 psy wilczaste, 1 pies czarny podpalany i 2 suki czarne podpalane (tab. 6).

Na podstawie wyników, zawartych w tabeli 6, do grupy I zostały zakwalifikowane dwa szczenięta. Ich reakcja na poszczególne bodźce była pozbawiona cech lękliwości. Podchodziły do świecącej latarki i piszczącej zabawki z dużym zainteresowaniem. Posiadały ogromny temperament, pewność siebie i odwagę. W grupie II znalazły się dwa szczenięta, które zachowały się obojętnie na bodziec dotykowy i optyczny, natomiast bardzo zainteresował je bodziec akustyczny. Na żaden z bodźców nie reagowały strachem ani ucieczką. Do grupy III zakwalifikowano także dwa szczenięta. Zachowywały

Tabela 5 – Table 5

Wyniki testu charakteru przeprowadzonego na szczeniach owczarka niemieckiego
Results of Alsatian sheepdog pups character trial

Nazwa szczenięcia Pup name	Stosowany bodziec Stimulus	Reakcje na bodźce (pkt.) Reaction (points)			Zakwalifikowanie do grupy Group classification
		ciekawość curiosity	bojaźliwość timidity	neutralność impartiality	
Burzan	optyczny visual	0	3	0	III
	akustyczny acoustic	3	0	0	
	dotykowy tactual	0	3	0	
Bina	optyczny visual	3	0	0	III
	akustyczny acoustic	3	0	0	
	dotykowy tactual	0	3	0	
Beta	optyczny visual	0	3	0	III
	akustyczny acoustic	0	3	0	
	dotykowy tactual	0	3	0	
Bona	optyczny visual	3	0	0	III
	akustyczny acoustic	0	3	0	
	dotykowy tactual	0	2	0	
Bryza	optyczny visual	3	0	0	I
	akustyczny acoustic	2	0	0	
	dotykowy tactual	0	0	2	
Bela	optyczny visual	0	0	3	II
	akustyczny acoustic	0	0	3	
	dotykowy tactual	0	0	2	

się w sposób lękliwy, wręcz tchórzliwy – chowały się, podkulały ogon oraz piszczały. Są to cechy niepożądane i nietypowe dla przyszłego psa obronnego (tab. 6).

V miot, który poddano obserwacji, to szczenięta dobermanów (tab. 7). Szczenięta (2 psy i 4 suki czarne podpalane) były utrzymane w warunkach hodowli domowej, w kojcu, w dobrych warunkach zoohigienicznych.

Szczenięta dobermanów były bardzo zrównoważone, nie wykazywały cech bojaźliwości. Trzy z nich zakwalifikowano do grupy I, gdyż wykazały zainteresowanie bodźcami optycznym i akustycznym. Na bodziec dotykowy były obojętne. Pozostałe szcze-

Tabela 6 – Table 6

Wyniki testu charakteru przeprowadzonego na szczeniętach owczarka niemieckiego
Results of Alsatian sheepdog pups character trial

Nazwa szczenięcia Pup name	Stosowany bodziec Stimulus	Reakcje na bodźce (pkt.) Reaction (points)			Zakwalifikowanie do grupy Group classification
		ciekawość curiosity	bojaźliwość timidity	neutralność impartiality	
Afi	optyczny visual	3	0	0	I
	akustyczny acoustic	2	0	0	
	dotykowy tactual	0	0	3	
Akme	optyczny visual	3	0	0	I
	akustyczny acoustic	0	0	2	
	dotykowy tactual	2	0	0	
Asi	optyczny visual	0	0	2	III
	akustyczny acoustic	0	3	0	
	dotykowy tactual	0	1	0	
Awe	optyczny visual	0	3	0	III
	akustyczny acoustic	0	0	2	
	dotykowy tactual	0	1	0	
Arni	optyczny visual	2	0	0	II
	akustyczny acoustic	0	0	3	
	dotykowy tactual	0	0	1	
Alkazar	optyczny visual	3	0	0	II
	akustyczny acoustic	0	0	2	
	dotykowy tactual	0	0	2	

nięta zakwalifikowano do grupy II. Dwie suki zainteresowały się bodźcem optycznym, a obojętnie odnosiły się do bodźca akustycznego i dotykowego. Testowane szczenięta dobermanów wykazały cechy dodatnie dla psów obronnych (tab. 7).

VI miot, to szczenięta angielskiego cocker spaniela (3 psy i 3 suki złote). Szczenięta utrzymywane były w hodowli domowej, w dobrych warunkach zoohigienicznych.

Tabela 7 – Table 7

Wyniki testu charakteru przeprowadzonego na szczeniętach dobermanów
Results of Doberman dog pups character trial

Nazwa szczenięcia Pup name	Stosowany bodziec Stimulus	Reakcje na bodźce (pkt.) Reaction (points)			Zakwalifikowanie do grupy Group classification
		ciekawość curiosity	bojaźliwość timidity	neutralność impartiality	
Astor	optyczny visual	3	0	0	I
	akustyczny acoustic	3	0	0	
	dotykowy tactual	0	0	3	
Ataman	optyczny visual	3	0	0	I
	akustyczny acoustic	3	0	0	
	dotykowy tactual	0	0	3	
Amika	optyczny visual	3	0	0	II
	akustyczny acoustic	0	0	2	
	dotykowy tactual	0	0	3	
Anda	optyczny visual	3	0	0	II
	akustyczny acoustic	0	0	2	
	dotykowy tactual	0	0	3	
Astra	optyczny visual	0	0	2	II
	akustyczny acoustic	0	0	2	
	dotykowy tactual	0	0	3	
Amanda	optyczny visual	3	0	0	I
	akustyczny acoustic	3	0	0	
	dotykowy tactual	0	0	2	

Do grupy I (tab. 8) zakwalifikowano dwa szczenięta, które wykazały ciekawość na poszczególne bodźce. Nie wykazały cech niekorzystnych dla psów myśliwskich, w tym płochaczy. Do grupy II zakwalifikowano dwa szczenięta angielskiego cocker spaniela, które zachowały się obojętnie w stosunku do proponowanych bodźców. III grupa to pozostałe dwa szczenięta, które wykazały strach manifestujący się ucieczką na bodziec optyczny. Na pozostałe bodźce reagowały obojętnością.

Tabela 8 – Table 8

Wyniki testu charakteru przeprowadzonego u szczeniąt angielskich cocker spanieli
 Results of English cocker spaniel pups character trial

Nazwa szczenięcia Pup name	Stosowany bodziec Stimulus	Reakcje na bodźce (pkt.) Reaction (points)			Zakwalifikowanie do grupy Group classification
		ciekawość curiosity	bojaźliwość timidity	neutralność impartiality	
Demon	optyczny visual	0	0	3	III
	akustyczny acoustic	0	3	0	
	dotykowy tactual	0	0	3	
Dux	optyczny visual	0	0	3	II
	akustyczny acoustic	0	0	3	
	dotykowy tactual	0	0	3	
Dandys	optyczny visual	0	0	3	II
	akustyczny acoustic	0	0	3	
	dotykowy tactual	0	0	3	
Delicja	optyczny visual	3	0	0	I
	akustyczny acoustic	3	0	0	
	dotykowy tactual	0	0	3	
Delta	optyczny visual	3	0	0	I
	akustyczny acoustic	3	0	0	
	dotykowy tactual	0	0	3	
Dalia	optyczny visual	0	0	3	III
	akustyczny acoustic	0	3	0	
	dotykowy tactual	0	0	3	

VII miot, który był przedmiotem badań testowych charakteru, stanowiły szczenięta amerykańskiego cocker spaniela (tab. 9). Było to 6 szczeniąt (1 pies czarny – Szatan, 2 psy czarne podpalane – Szachin-Szach i Szejk, 1 pies kremowy – Samowar Sunny, 1 suka kremowa – Sexi Suzy i 1 suka czarna – Samanta). Utrzymywane były w domu, w bardzo dobrych warunkach.

Do grupy I zostały zaliczone dwa szczenięta, które zareagowały ciekawością na bodziec akustyczny i optyczny (tab. 9). Podchodziły one do testowanego obiektu, próbowały go gryźć i bawić się, były odważne i pewne siebie. Do grupy II zaliczone dwa szczenięta; jedno ze szczeniąt na bodziec optyczny reagowało ciekawością – podcho-

Tabela 9 – Table 9

Wyniki testu charakteru przeprowadzonego u szczeniąt amerykańskich cocker spanieli
Results of American cocker spaniel pups character trial

Nazwa szczenięcia Pup name	Stosowany bodziec Stimulus	Reakcje na bodźce (pkt.) Reaction (points)			Zakwalifikowanie do grupy Group classification
		ciekawość curiosity	bojaźliwość timidity	neutralność impartiality	
Szatan	optyczny visual	3	0	0	I
	akustyczny acoustic	3	0	0	
	dotykowy tactual	0	0	2	
Szachin-Szach	optyczny visual	3	0	0	II
	akustyczny acoustic	0	0	2	
	dotykowy tactual	0	0	3	
Szejek	optyczny visual	0	0	3	II
	akustyczny acoustic	0	0	3	
	dotykowy tactual	0	0	3	
Samowar Sunny	optyczny visual	3	0	0	III
	akustyczny acoustic	0	2	0	
	dotykowy tactual	0	0	2	
Sexi Suzy	optyczny visual	0	3	0	III
	akustyczny acoustic	3	0	0	
	dotykowy tactual	0	0	3	
Samanta	optyczny visual	3	0	0	I
	akustyczny acoustic	0	0	2	
	dotykowy tactual	3	0	0	

dziło do niego, natomiast na pozostałe bodźce obydwa szczenięta reagowały obojętnie. Do grupy III zaliczono dwa szczenięta, które zareagowały bojaźliwością (płochliwość, lękliwość) na jeden z zastosowanych bodźców. Są to cechy niekorzystne dla psów myśliwskich (spanieli).

VIII miot testowanych szczeniąt to także amerykańskie cocker spaniele (czarny pies i czarna suka). Szczenięta chowane były w bardzo dobrych warunkach w hodowli domowej.

Tabela 10 – Table 10

Wyniki testu charakteru przeprowadzonego u szczeniąt amerykańskich cocker spanieli
Results of American cocker spaniel pups character trial

Płeć szczenięcia Pup sex	Stosowany bodziec Stimulus	Reakcja na bodźce (pkt.) Reaction (points)			Zakwalifikowanie do grupy Group classification
		ciekawość curiosity	bojaźliwość timidity	neutralność impartiality	
Suka Bitch	optyczny visual	3	0	0	I
	akustyczny acoustic	3	0	0	
	dotykowy tactual	0	0	3	
Pies Dog	optyczny visual	3	0	0	I
	akustyczny acoustic	3	0	0	
	dotykowy tactual	0	0	2	

Dwa szczenięta zaliczono do grupy I, ze względu na ich reakcje na testowane bodźce. Na bodziec akustyczny i optyczny zareagowały ciekawością, podchodząc do obiektu. Na bodziec dotykowy reakcja była obojętna (tab. 10).

Próba oceny charakteru szczeniąt według klasyfikacji proponowanej w teście

Do grupy I należą psy o dużym temperamencie, pewne siebie, odważne, z pewną tendencją do dominacji. Powinny mieć jako przewodnika doświadczonego tresera. Nadają się jako psy użytkowe.

Do grupy II należą psy o niezbyt dużym temperamencie, łatwe w układaniu do każdego typu użytkowania. Są karne, doskonale nadają się do ułożenia na psa towarzyszącego.

Do grupy III należą psy niezależne, wykazujące bojaźń (strach przed ludźmi). Mogą mieć trudności z socjalizacją i utrudniony kontakt z człowiekiem. Nie nadają się jako psy w każdym typie użyteczności.

W przedstawionym prostym teście charakteru szczeniąt o różnym typie użytkowania do grupy I są zaliczone tylko te szczenięta, które na żaden z bodźców testowych (optyczny, akustyczny, dotykowy) nie reagują bojaźliwością (strachem). Reakcja tchórzliwa na jeden z bodźców kwalifikuje je do grupy III.

Badania charakteru psów przeprowadzone przez Bartlett [1], Campbell [2] i Pffaffenberger [3] były wykonywane na szczeniętach oraz psach dorosłych. Charakter oceniano według autorskich testów opisowych. Testy te różniły się w sposób zasadniczy od przedstawionego w tej pracy. Podobnym testem do oceny charakteru szczeniąt posłużyli się Volhard i Fisher [5], którzy zastosowali klasyfikację punktową. Test ten służył do selekcjonowania najlepszych szczeniąt do posłuszeństwa. Autorzy zastosowali

punktację od 1 do 6 za każdą reakcję. Oceniali u szczeniąt: uległość, towarzyskość oraz dominację społeczną.

Przedstawiony w pracy oryginalny test oceny charakteru szczeniąt o różnych typach użytkowości może być przydatny tak dla hodowców, jak i kynologów. Umożliwia on prowadzenie selekcji na cechy charakteru już u najmłodszych psów. Ten nieskomplikowany test pozwala na natychmiastową selekcję szczeniąt pod względem charakteru. Ocenia on jakościowe cechy charakteru i może być przeprowadzany zarówno przez hodowcę, jak i przez przyszłego właściciela szczenięcia.

PIŚMIENNICTWO

1. BARTLETT M., 1985 – Puppy aptitude testing. *American Kennel Gazette*, March, 23-29.
2. CAMPBELL W.E., 1975 – Behavior problems in dogs. *American Veterinary* 2, 83-89.
3. PFAFFENBERGER C.J., 1971 – The new knowledge of dog behavior. *American Veterinary* 1, 12.
4. SEIFERLE E., 1981 – Podstawy charakteru i próby charakteru psa. Inst. Śląski.
5. VOLHARD W., FISHER T.G., 1985 – Puppy personality profile. *American Kennel Gazette*, March, 30-35.

Kazimierz Ściesiński, Agnieszka Kopacz

Character test for pups of various types of usefulness

S u m m a r y

The aim of the work was to develop our own, practical test for pups adapted to the conditions of pup management in Poland. Out of watchdogs the observations were performed on pups of the following breeds: Alsatian sheepdog (I group FCI – shepherd dogs and shecpdogs); Dobermann dogs (II group FCI – pinschers, schnauzer and molossoïdes). Out of hunting dogs (VIII group FCI – retrievers) observations were carried out on English and American cocker spaniels). From X group FCI – greyhounds the observations were performed on pups of Afghan hound and Whippet. Pups were studied at the age of 6-7 weeks. The character trial was conducted in pens or rooms where pups were kept. The mean time of study of the reaction to acoustic, visual and tactual stimuli was 3 to 5 min. The evaluation of behaviour was carried out, using scores. The pups from one litter were divided into three groups according to the sum of the obtained points. The presented test estimating the pup character should be performed in various useful breeds in order to make a selection for the character traits. This test allows an immediate selection of pups in relation to their character. The qualitative evaluation of the character trait may be done by the breeder and the buyer of the pup.

